

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BEŞİNCİ DAİRE

ACUN VE YUMAK – TÜRKİYE
(Başvuru no. 67112/01)

KARAR

STRAZBURG

10 Ağustos 2006

*Bu karar AİHS'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen şartlarda kesinlik kazanacaktır.
Ancak, şekle ilişkin değişiklik yapılabilir.*

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Dudu Acun ve Ahmet Yumak ("başvuranlar") isimli Türk vatandaşları tarafından, 26 Ocak 2001 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 67112/01) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuranlar sırasıyla 1944 ve 1951 doğumludur ve Antalya'da ikamet etmektedir.

10 Aralık 1997 tarihinde Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğü başvuranlara ait bir arsayı kamulaştırmıştır. Bir bilirkişi heyeti arsanın değerini tayin etmiş ve ilgili miktar kamulaştırmanın gerçekleştiği zaman başvuranlara ödenmiştir.

30 Aralık 1997 tarihinde başvuranlar Antalya Asliye Hukuk Mahkemesinde bir dava açarak ek tazminat talep etmişlerdir. 20 Nisan 1998 tarihinde Birinci Derece Mahkemesi yasal faiziyle birlikte ek tazminat ödenmesine karar vermiştir.

21 Şubat 2000 tarihinde Yargıtay tazminat miktarını çok fazla bularak Antalya Asliye Hukuk Mahkemesinin kararını bozmuştur.

22 Aralık 2000 tarihinde Antalya Hukuk Mahkemesi arsanın tapu sicilinin devredildiği 19 Aralık 1997 tarihinden başlamak üzere karar tarihinde geçerli yasal faiziyle birlikte başvuranlara 8,185,550,750 Türk Lirası (yaklaşık 5,100 Euro) ek tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkemenin kararı 18 Ocak 2001 tarihinde kesinleşmiştir.

12 Ocak 2001 tarihinde yetkililer başvuranlara faiz dahil toplam 21,896,872,000 Türk Lirası (yaklaşık 13,700 Euro) ödemiştir.

HUKUK

I. 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar ancak üç yıllık mahkeme sürecinden sonra yetkililerden alabildikleri ek tazminatın değerinin, ödenen yasal faizin Türkiye'deki çok yüksek enflasyon ile orantılı olmaması nedeniyle düşmüş olmasından şikayetçi olmuştur. İlgili kısmı aşağıda çıkarılan 1 No'lu Protokolün 1. maddesine atıfta bulunmuşlardır:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet Mahkemeden öncelikle başvuruların mağduriyet için gerekli koşulları sağlayamamaları nedeniyle başvuruyu reddetmesini talep etmiştir. Ek tazminat, kararın kesinleşmesinden sadece 21 gün sonra ödendiği için başvuruların gecikme yaşamadığını iddia etmişlerdir. Ayrıca başvuruların ek tazminatın düşük olması iddiasıyla Yargıtay'a başvuramamaları nedeniyle mevcut iç hukuk yollarını tüketmediklerini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, başvuruların şikayetin arsanın kamulaştırılması ile ek tazminatın ödenmesi arasında geçen süreden kaynaklandığını dikkate alır. Başvuruları sonucunda yerel mahkemelerin başvurulara, arsanın kamulaştırılmasını müteakip makul bir süre içinde ödenmiş olsaydı tatmin edici olabilecek bir ek tazminat ödenmesine karar verdiğini gözlemler. Başvuruların 30 Aralık 1997 tarihinde yerel mahkemelerde dava açmış olması dikkate alındığında ek tazminatın başvurulara taleplerinden üç yıldan fazla bir süre sonra ödendiği görülmektedir.

Başvuruların 22 Aralık 2000 tarihli karara itiraz etmemeleriyle ilgili olarak Mahkeme, kendi lehlerinde olan bir karara itiraz etmelerinin başvuranlardan beklenemeyeceği kanaatindedir. Ayrıca Mahkeme başvuruların ek tazminat miktarından şikayetçi olmadıklarını gözlemlemektedir. Daha ziyade ek tazminat ödemesinin gecikmesi nedeniyle uğradıkları zarardan şikayetçi olmuşlardır.

Bu değerlendirmeler ışığında Mahkeme, başvuruların mağduriyet durumuna ilişkin Hükümetin itirazlarını reddeder.

Son olarak Hükümet, Borçlar Kanununun 105. maddesinde yer alan yolu tam olarak kullanamamaları nedeniyle başvuruların AİHS'nin 35. maddesinin zorunlu kıldığı iç hukuk yollarını tüketmediklerini öne sürmüştür. Bu hükümle ek tazminatın ödenmesindeki gecikme nedeniyle oluşan zararın yasal faiz oranını aştığını tespit ettirebilseler iddia ettikleri zararın tazmini mümkün olabilecekti.

Mahkeme, *Aka – Türkiye (Raporlar 1997-VI)* davasında benzer bir itirazı reddetmiş olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme, sözkonusu davada başka bir uygulama yapmak için sebep görmemekte ve bu yüzden Hükümet'in itirazlarını reddetmektedir.

Bu nedenle içtihadında yerleşmiş ilkeler (bkz. diğer içtihatların yanında *Aka – Türkiye*, yukarıda anılan) ve sunulan tüm deliller ışığında Mahkeme başvurunun esaslar hakkında bir inceleme gerektirdiği ve başvurunun kabuledilmez olduğuna dair başka dayanak bulunmadığı kanaatindedir.

B. Esaslar

Mahkeme, buradakine benzer unsurları ortaya çıkaran birtakım davalarda 1 No'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Aka*, yukarıda anılan).

Hükümetçe sunulan olay ve delilleri inceleyerek Mahkeme, önceki davalardaki varmış olduğu tespitlerinden başka bir sonuca varmak için gerekçe görmemektedir. Ödenmesine yerel mahkemeler tarafından karar verilen ek tazminatın ödenmesindeki gecikmenin kamulaştıran kurumdan kaynaklanmış olduğunu ve mal sahiplerine kamulaştırılan arsalarına ek bir zarar oluşturduğunu değerlendirmektedir. Sözkonusu gecikme ve işlemlerin tamamının

süresinin uzunluğunun sonucu olarak Mahkeme başvuruların kamu yararı ile mal ve mülkün dokunulmazlığı hakkı arasında tesis edilmesi gereken adil dengeyi bozan ferdi ve aşırı bir yük altında kaldıklarını tespit etmiştir.

Dolayısıyla 1 No’lu Protokolün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuranlar toplam 5,292 ABD Doları maddi tazminat talep etmişlerdir. Manevi tazminat için ise 10,000 ABD Doları talep etmişlerdir.

Hükümet, taleplere itiraz etmiştir.

Aka (yukarıda anılan) kararındaki hesaplama yöntemini kullanarak ve ilgili ekonomik bilgileri dikkate alarak Mahkeme, başvurulara maddi tazminat için talep ettikleri miktarın tamamı olan 4,440 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Mahkeme, başvuruların uğradığı herhangi bir manevi zararla ilgili olarak 1 No’lu Protokolün 1. maddesinin ihlalinin tespitinin kendi içinde yeterli tazmin sağladığını değerlendirmektedir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuranlar ayrıca AİHM’deki masraf ve harcamalara karşılık olarak 900 ABD Doları talep etmiştir.

Hükümet, iddialara itiraz etmiştir.

Mevcut bilgilere dayanarak kendi hesabını oluşturan Mahkeme, başvurulara 500 Euro ödenmesinin makul olacağını değerlendirmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. 1 No’lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. İhlalin tespitinin kendi içinde başvuranların uğradığı manevi zararın adil tazmini için yeterli olduğuna;
4. (a) Sorumlu Devlet’in başvurana, AİHS’nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme günü uygulanabilecek her tür vergi ve damga vergisi miktara eklenmek üzere, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası’na çevrilerek:
 - (i) 4,400 Euro (dört bin dört yüz Euro) maddi tazminat;
 - (ii) Mahkeme masrafları için 500 Euro (beş yüz Euro) ödenmesine;
- (b) Yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
5. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü’nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 10 Ağustos 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Claudia WESTERDIEK
Yazı İşleri Müdürü

Peer LORENZEN
Başkan